Sakkunnigförslag till professur i entomologi.

Docent Carl H. Lindroth, Stockholm samt laborator Lars Brundin, Drottningholm ,sättes av två sakkunniga, dr Richard Frey, Helsingfors, och professor emeritus August Thienenemann, Plön, jämsides i första rummet som sökande till professuren i entomologi vid Lunds universitet. De båda övriga sakkunniga, professor Pontus Palmgren, Helsingfors, och dr H. Thamdrup, Århus, placerar Lindroth i första och Brundin i andra rummet.

Sigfrid Siwertz
SLOTTSFINAL
"Över huvud finns i denna Siwertz-roman mycket av komedi; det spelande lynnet är komediens, fastän med en udd av tragisk poesi...
Hör utan fråga till hans mest livfulla och underhållande."
Anders Österling i ST
11:—, inb. 15:—
BONNIERS

Ena dagen en lysande stjärna på hovets himmel...
den andra fängslad, dödsdömd, ett oskyldigt offer för politiska intriger...
Det var det öde som övergick Magdalena Rudensköld, Armfelts älskarinna, och som skildras med behärskad saklighet och dramatisk intensitet av
Broxviksdramats författare /Yngve Lyttkens
Domen över
MAGDALENA
RUDENSKÖLD 11:— inb. 15:—
BONNIERS

"En efterlängtad möjlighet att som presentbok skänka ännu flera kontakt med dr Wallquists läkargärning och framför allt hans Lappland, dess land och folk." Göteborgs-Tidningen
Einar Wallquist
Bilder från mina Lappmarksår
Rikt illustrerad med teckningar och akvareller.
17:50, inb. 23:—.
BONNIERS

Aage Krarup Nielsen
Kimono och kaki
Rapport från Japan, ett land i smältdegeln där öster- och västerländsk kultur och livsstil bryts mot varandra, och
en glimt av Korea, aktuell krigsskådeplats.
Rikt illustrerad.
18:—, inb. 22:50
BONNIERS

Älskvärd och lycklig general

General Patton och general Douglas vid ett sammanträffande i november 1945.

ÅTMINSTONE på en punkt har höstens litteratur varit utomordentlig. Genom val blott bland memoarerna är en rad förstklassiga julklappar säkrade. Ernst Wigforss, Emilia Fogelklou, Bertil Malmberg: deras böcker är så olika, så särpräglade att det vore frestande att på den grundvalen bygga upp en debatt om karaktärer och öden, men de liknar varandra genom att de roar, lär och gör oss optimistiska i fråga om människorna. Då anmälaren grep sig an med general *Archibald Douglas* minnesbok *Jag blev officer* (Bonniers, 20 kr.) var det inte i förhoppning om att finna en fjärde i raden; några irriterande militära utlåtanden hade skapat en viss misstro mot förre arméchefens författarskap. Men även här möter en person som det är en glädje att lära känna, utåtriktad, en smula konventionell, föga originell i fråga om idéer och intellektuell inriktning — och dock med en älskvärdhet, en glad iver, en frisk och lycklig berättarglädje, som jämte en briljant stil ger glans åt en skildring av föga märkliga yttre och inre händelser.

På bokens andra sida berättar författaren om hur han som barn vaknar på faderns gård Gerstorp i Östergötland och halvt i drömmen fantiserar om den lyckliga dag som möter. "Jag har skäl att med tacksamhet tänka på att mina första barndomsminnen utgjorde uppvaknande till ett liv, som skulle bli likt en ljus och varm och ändå äventyrsfylld sommardag." Detta är anslaget till minnena från barndoms- och ungdomstiden, från åren som ung officer vid Livdragonerna, som generalstabare, regementschef och slutligen som general, militärbefälhavare och chef för armén. Man kunde vänta sig att den unge greven och gardesofficeren, son av en utrikesminister och riksmarskalk, elegant och vacker, skulle te sig som en utmanande representant för gyllene ungdom, snobberi och preusseri vid sekelskiftet. Men så är inte fallet. Snarare är det en "sträng lycka" som skildras, en vek människas inväxande i arbete och ansvar.

Det är något högst civilt över denne framgångsrike militär. Han tvekade om han skulle bli officer — därav bokens titel — och om han skulle förbli officer; först då befordringarna till högre poster kom, vid några och fyrtio år, tycks han ha förstått att han på fullt allvar blivit officer. Konstnärliga intressen, främst sång och musik, gav färg åt livet utanför kaserngården. Äktenskapet med en professorsdotter, vars familj såg något operettmässigt i grevar och löjtnanter, samt umgänget i en intellektuell miljö bidrog att hindra varje extrem militarisering.

Därmed är inte antytt att yrket skulle ha försummats. Även om minnena från herrgårdarna i Östergötland och skoltiden i Uppsala är det mest tjusande i boken, så är dess mest upplysande partier berättelserna från arbetet. Man får reda på vilka problem som författaren ställdes inför på varje post, vid varje befordran, man deltar i försöken att förbättra och hitta på nyheter, och i sin helhet ger boken en fängslande bild av svenskt militärliv under nära femtio år. Till detta kommer deltagandet som svensk frivillig i det finska frihetskriget 1918 och en rad resor under och mellan de båda världskrigen till fronter och utländska militärförband.

Fältmarskalk von Rundstedt och general Douglas i Saint-Germain 1940.

General Douglas karaktäriserar ofta de många människor, främst militära kamrater, som han mött i dessa skiftande miljöer. Då och då framskymtar en förmåga att ge något väsentligt, men tyvärr har författaren i regel stannat vid det korrekt schablonmässiga. Alltför ofta blir intrycket att han inte säger hela sanningen trots att han måhända inte säger annat än sanning. Som så många memoarförfattare säger han verkligt kritiska saker endast om de döda; att han inte följer den triviala paroll som föreskriver motsatsen är tilltalande, men hans korrekta välvilja mot de levande är en svaghet — även om man har klart för sig att den mera beror på älskvärdhet än på feghet.

De politiska erinringarna och reflexionerna i boken har knappast större intresse. En sak förtjänar antecknas: Douglas betonar att den enhetliga militära uppslutningen 1914 kring "den sammanhängande linjen" mot Staaffs "delade linje" var halvt framtvungen och sakligt svagt motiverad; det bör ihågkommas att på den tiden försvar för "den delade linjen" nära nog stämplades som landsförräderi. Med all rätt framhåller Douglas också att 1914 års försvarsordning, som så ofta påståtts ha varit vårt skydd mot indragande i kriget, i själva verket i sina huvudpunkter inte var genomförd vid krigets slut.

HERBERT TINGSTEN

"En intressant och upplysande skildring
av en brytnings- och prövningstid inom det svenska försvarsväsendet... De inledande kapitlen om idylliska barna- och ungdomsår ha en
betagande omedelbarhet och friskhet."
Ivar Anderson i SvD
Archibald Douglas
Jag blev officer
Ill. 20:—, inb. 25:—
BONNIERS

En sångens pastor Freeman

I BÖRJAN på 40-talet kom det ut en bok som hette "Naturröstens hemlighet", författad av fru Lina Boldemann, enligt egen uppgift röstpedagog eller kanske snarare röstfrälsare. Det var en synnerligen kuriös produkt, som jag tog mig friheten varna för: där fanns en hel del sunda sanningar, redan uttalade av andra, men också mycket struntprat och framför allt en unken anda av helbrägdagörelse. Författarinnan sade sig hoppas och tro "att redan vid en noggrann genomläsning av min bok mången nu medelmåttig eller rent av dålig sångare... skall kunna med ens ta steget till mästersångaren!" För att ordna denna underbara förvandling hade hon uppfunnit något som hon kallade trollnyckeln till sångröstens skattkammare, nämligen ordet *ägg*. Uttalat med den rätta tron förverkligade det miraklet.

Nu har boken kommit ut i tredje, omarbetade upplagan. Författarinnan har gått ytterligare framåt på sitt forskningsområde. I stället för *ägg* bör man numera sålunda säga eller sjunga *gy-dä* (brett ä), vilket medför ännu mer häpnadsväckande förvandlingar. I företalet påstås det att boken lär motsatsen till det hävdvunna och kullkastar all traditionell uppfattning av rösten och dess behandling. Under de gångna åren skulle ingen ha motsagt dess läror, varken direkt eller indirekt. "Ett enda litet tveksamt försök i den vägen, vilket stod att läsa i en dagstidning — jag tror det var Dagens Nyheter — härleddes förmodligen från en missuppfattning av anmälaren."

Det lilla tveksamma försöket bestod i att undertecknad kort och gott karaktäriserade boken som ett pekoral. Det kan sägas även om den nya upplagan. Där finns fortfarande en del sant och sunt, men resten är skryt och skräppe. Redan innan gy-dä-metoden presenteras — lovprisad av författarinnan för dess ofelbara effektivitet ungefär som om det gällde ett modernt malmedel — får läsaren en bred skildring av de triumfer hon har firat i Finland. Folk fick uppleva det s. k. Boldemannruset. "I varje stad, dit jag kom, blev jag högtidligen mottagen och välkomnad, för det mesta med Du gamla, du fria, med blommor, kompositioner, dikter och annan litteratur ur egen fatabur eller deputationer med blommor, högtidliga tal och körsång." Höjdpunkten var en tillställning i Vasa stadshus, där undergörerskan i brådskan infann sig utan underklänning, en händelse som i pikant ton beskrives på en och en halv sida. Vid mötena kunde folk komma fram och få rösten frigjord omedelbart. "Det var som trolleri." Ett svenskt belägg ges i en avtryckt artikel ur Husmodern, där professor Vivi Laurent-Täckholm förtäljer hur hon, som enligt egen uppgift har en röst som en rostig korps, efter att ha läst litet i fru Boldemanns bok plötsligt började drilla som en lärka. Varför avbröt hon en så lovande konstnärsbana?

Det hela verkar pingstmöte under ledning av en sångens pastor Freeman. Ett halvreligiöst drag framträder på flera ställen i boken. Fru Boldemann anser sig ha blivit anförtrodd sin stora uppgift av "en högre makt". Vid hennes föredrag stiger man upp och "vittnar". Mötena slutar med "ett slags rus, som i ett par fall nästan stegrades till extas". En gång faller en sångpedagog i hänförelse ned och tillber föredragshållaren. Messiastanken skymtar i kapitlet om den berömde 1800-talspedagogen Fritz Arlberg. Denne Döpare skrev enligt fru Boldemann något om att en dag en annan skulle komma som kunde fullborda hans verk. Hon förnimmer kallelsen: "Min egen väg skulle kanske kunna betecknas som den naturens väg, som han syftade till." I fredags kväll fick vi uppleva något av stämningen när metoden skulle demonstreras i Viktoriasalen. Men ännu tydligare framgick det vad hennes verksamhet är värd när hon häromdagen i sammanslutningen Fritt musikpedagogiskt forum höll "föredrag" och framkallade folk att botas, varefter följde något som kallades diskussion. En värre andlig cirkus har jag aldrig i mitt liv varit med om. De utvalda adepterna fick stående vid flygeln sjunga *gy-dä* på populära melodier, t. ex. Värmlandsvisan; de kände sig då genast bättre. Det icke frälsta auditoriet märkte ingen skillnad och fick aldrig del av de utlovade analyserna. Framställda frågor ignorerades eller besvarades endast med undanflykter av den hela tiden belåtet leende röstbefriaren. Hon berättade okontrollerbara historier om vilka underverk hon hade utfört här och där i Norden. På Stockholmsoperan hade hon botat flera artister, men namnen på dem ville hon inte tala om, se sådan var hon inte att hon gjorde sig skyldig till indiskretioner. Det var en tillställning som skulle ha varit helt beklämmande, om man inte då och då hade fått sig ett häpet skratt.

Men allt som allt: den sångintresserade bör förhålla sig ytterst kritisk mot företeelsen Boldemann, både när den förekommer i bokform och när den uppenbarar sig på estraden. Det som i hennes förkunnelse inte framstår som självklart från modern sångpedagogisk synpunkt är rena svamlet.

CURT BERG

Det sjungande hjärtat

Forts. från föreg. sida

ur samma stycke trä — nött, svartnad och blankpolerad som en länge sparad arvedel. I hela sitt liv hade den mannen bott bland bergen. Jag lade märke till hur han arbetade: svep, vaggning, ny sats — svep, vaggning, sats igen... I mer än sextio välsignade somrar hade han slagit sitt hö, och nu vid åttitvå års ålder var han fortfarande i farten. En gång när jag gick förbi björkdungen ovanför ängen såg jag gubben såga timmer. Det var en regnig dag. Klädd i bara sitt tunna blåställ höll gubben på att fälla en stor björk. Sågspånet yrde omkring honom. Åldringen pustade ut, kisade mot trädkronan som tornade upp sig högt över honom, och när han fick se mig stå där i närheten smålog han. Så spottade han — en, två gånger — i sina behandskade händer, högg tag i sågen och gick på som förut. Jag hade hunnit ett kort stycke uppåt stigen när jag hörde det störtande trädets tunga brak.

Från ett ställe där stigen började klättra ned för en brant ås såg jag Ljungdalen breda ut sig under mig, okonstlat färgglad som en barnteckning. Där bodde hyggliga, enkla människor. Fastän hårda som masur på ytan hade de en hjärtats värme som ingen storm rådde på. Vänligheten var deras natur. Men vänskapen, den verkliga samhörigheten, fordrade ett gemensamt band, och det bandet var jorden.

Jag tillbragte många trevliga timmar hos bergsborna och pratade med dem vid en kopp kaffe. Men ändå kände jag dem inte. De talade inte mycket, och de vägde noga sina ord. Mycket har skrivits och sagts om det försvinnande fäbodlivet. Det är ett dystert kapitel. Jag försökte helt försiktigt fråga några av de äldsta i byn om vad som pågick och varför. Men till och med de pratsammaste och mest tillgängliga bara skakade på sina grånade huvuden. "Det är inte gott att bergipa sig på", sa de. Och så frågade de hur det stod till i Skärvagen, om fisken nappade, om bären var mogna eller om jag lagt märke till några särskilda tecken. Alltid låg i deras intresse för bergen något ungt, friskt och levande — en uppriktig omtanke, som inte kunde betvivlas. Jag var ju bara en främling för dem, men alltid ska jag minnas det varma ljuset i det där folkets ögon när jag talade om hur fäst jag blviit vid deras berg. Och när samtalet händelsevis kom in på ämnet ungdomar som överger landsbygden för de stora städerna hade de sin bestämda åsikt. "De bär sig åt som barn", sa en sjuttio års kvinna. Hon knöt en vit näsduk om huvudet och lyfte upp sin mjölkspann. "Men de kommer tillbaka — en del av dem kommer tillbaka", nickade hon menande. "I stan finns ingenting för dem. Ingenting."

Ljungdalen är den äldsta byn i Härjedalen. Och invånarna är stolta över det. De har djupa rötter i bygden. Jag har lärt mig mycket av dessa människor, vilkas rättframhet, bondska humor och tidsbeprövade visdom gjorde så mycket för att berika min vistelse i fjällen.

Längs samma stig, den som vindlar förbi Viksjön och Grönfjället, vandrade jag sen hemåt, medan uttänjda skuggor fyllde dalarna och topparna i fjärran insveptes i ett kallt, kristalliskt ljus. Genom stillheten ljöd muntra barnskratt och det avlägsna, tveksamma pinglandet av koskällor.

Nu är det dags att bryta upp. Jag häktar fast remmarna på min packning och tar askpåken från sitt hörn vid dörren. Över mitt huvud sitter en bastant bjälke, där jag har täljt sjuttio skåror i rad. Sjuttio dagar... För sista gången stänger jag dörren. Ett vedträ ligger framför mina fötter. Jag tar upp det, och av gammal vana slänger jag det på traven bredvid dörren. Så går jag med hastiga steg över ängen, förbi de tomma uthusen. Halvvägs ute på den sviktande bron hejdar jag mig en kort stund. Än kommer flytande ur morgondimman, men långsamt nu på hösten. Sångerna som har genljudit i dalen under alla dessa dar svävar ännu i den fuktiga luften. De böljar, dallrar tills de fyller mig med ett djupt, obeskrivligt vemod. Så vänder jag mig om igen, men nu verkar stigen framför mig på något sätt främmande. Vinden är snål i dag och min packning tung.

Översättare:
STIG KASSMAN
Illustratör:
KJELL ROSÉN

Sirensång

Venus Milo.

Först som sist — alla Frankrikefrälsta svenskar varnas för *Sven Auréns* och *Rune Hassners Parispromenad* (Wahlström & Widstrand, 15 kr.). Åtminstone i november, då längtan efter gästvänligare luftstreck kan göra sig påmind alla extra injektioner förutan. Och som en smärtsamt effektiv Parisinjektion får man nog betrakta Hassners reportage därnerifrån. Han berättar om Tour d'Argents numrerade ankor och lumpsamlarnas morgontoalett nedanför Notre-Dame, om Boul' Mich och Hallarna och Montmartre, om bagettesbagare och brudpar hos bakgatsfotografer — boken vimlar av folk, och folk som hör hemma i Paris. Hassner har åtskilligt av fransk espri i sin bildsyn. Den festliga Louvreinteriören med mormorsfiguren som kontrast mot Venus Milo hör till hans bästa bilder, men står ingalunda ensam.

Visst kan man anmärka på saker och ting i boken. En infödd parisare skulle kanske tycka att urvalet av skildrade platser är litet konventionellt och ungefär repre-

Sann Sjövinkel
"... en gammal stad, bräddfull av historia, där varje kullrig gatsten har något att säga den lyhörda vandraren. Till dem hör avgjort fru Svedelius, vilket gör henne till en god ciceron i minnenas och den goda viljans stad."
Ivar Arnö i ST.
"Det är inte endast vederhäftigheten och den medryckande stilen som gör Julia Svedelius bok så läsvärd som den verkligen är. Vad som också charmerar är hennes rent privata reflexioner, hennes försök att ur svunnen tid då och då för sin inre syn söka skapa en bild av staden."
Arbetaren
"Sjövinkel känner man tillräckligt, den goda viljans stad är trivsammare och har större perspektiv."
Arbetet.
Julia Svedelius
DEN GODA VILJANS STAD
En Strängnäskrönika
Illustr. 14:50, inb. 18:—
NATUR och KULTUR

Farlig hypnos
är ett starkt inslag i
Thure Oskarssons
omdebatterade roman
BLÄNDVERK
"Han har skickligt penetrerat sitt ömtåliga och svårbehandlade ämne".
Sydsvenska Dagbladet
"...fascinerar genom sin studie i pervers omänsklighet".
Svenska Morgonbladet
Pris 8:50, inb. 12:—
SAXON & LINDSTRÖMS

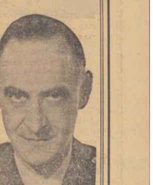

Kampen mellan öst och väst
går som en röd tråd genom
General LUCIUS D. CLAY'S
fascinerande skildring från Tyskland åren 1945—49
Europas ödestimma
"Har dramatisk spänning. Höjdpunkten är naturligtvis Clays inside story om Berlinblockaden... en given framgång även hos en bredare publik." Sydsv. Dagbl.
Pris 17:50, inb. 22:—
SAXON & LINDSTRÖM